Anacephaleosis

In tres libros de anima.

Praefatiuncula.

Diligentium votis obtemperans anacephaleosim librorum de anima quam brevissime posteriore conficiendam exordior pridie Idus Julii duos satis utiles ut potest quod anima excellentiam spectanda exhibet quod cognita intelligit quoque non influxis bonis immorandum, sed divina quaerenda.

Quaestio Unica

Num intellectivae animae contemplatio ad Physiologiae doctrinam pertineat, an non?

Quaeritur 1.º utrum animae consideratio prout ipsa uniti corpori et in eo operanti pertineat ad Physicum. Respondetur affirmative quia anima sit pars entis naturalis, et operari dependeret a materia: sed consideratio totius entis naturalis et operum a materia dependentium pertinent ad Physicum: ergo intellectiva.

Quaeritur 2.º utrum contemplatio animae secundum attributa quae illi veniunt separatae. V.g. esse definitive in loco, pertineat ad Metaphysicum? Respondetur affirmative quia haec attributa sunt et ratione a materia abstrahuntur: sed quae ita abstrahuntur pertinent ad Metaphysicum. Ergo et anima per illa attributa.

Quaeritur 3.º utrum scrutatio animae secundum essentiam naturam et essentiam pertineat ad Physicum. Respondetur affirmative quia anima est forma corporis, aequiparatur requirit ipsum corpus ad sui cognitionem, sed quae ita se habent pertinet ad Physicum: ergo ad illum pertinet anima per naturam et essentiam, atque et pertinet anima quatenus est tale quod se subsistens et tale intellectivum. Si non pertineret ideo esset quatenus subsistens, sed quatenus intellectivum pertinet ad Metaphysicum.

Liber Primus De anima.

In quo Capitibus hujus libri totus est Aristoteles in confutandis aliorum Philosophorum de animae essentia placitis.

Liber Secundus

Caput 1m.

Quaestio 1a.

Recte ne Aristoteles animam definierit, an non?

Definitio sic habet: Anima est actus primus, substantialis, corporis Organici potentia vitam habentis. [Actus] excludit materiam primam, et compositum. [Primus] secundos per ejusque operationes; [Substantialis] excludit actus primos accidentales, quales sunt potentiae motum activum. [Corporis] removet Angelos assidentes corporibus, et moventibus sphaeras caelestes. [Organici] indicat corpus debere esse organisatum ut forma actuali. [Potentia vitam habentis] excludit formas naturales, quae sunt organisatae ut fit in lapide.

Est haec definitio essentialis, quae declarat animae quidditatem: convenit animae in communi quia univoce praedicatur de anima vegetativa, sensitiva, intellectiva, quae ab omnibus aequaliter participatur. Dicitur anima motus quia potentis est illius causa, cum sit quasi actu 2do et in entitate praecedit. Ex illo non est anima temperamentum quod non est accidens nec aggregatum 4or qualitatum. Est substantia quae facit unum per se cum materia. Ut cognoscat corpus satis est quod sit illi similis in esse intentionale.

Probatis anima esse separata et actus corporis. Corpus organicum est subjectum animae quatenus organa significant compositionem organicam ta figurae cum temperie accomodatam, et sic est prius quam ipsa anima, quatenus vero organa significant et potentias quae sunt in organis, corpus organicum est posterius quam sit anima, ut potentiae a qua potentiae fluunt.

Dicitur anima

Non ē āia via q^a āiā ē actiua. Non ē corpus q^a in compō mouet n̄ mōta. Intelliua ē spiritualis, q^a opāti cētr res spiritu-ales n̄ ē parta diuīā mentis q^a alioq sequereti dum mutari cū āia mutati, l, āiam ē immutabilem.

Quæstio 2^a.

Sitne āiā ppiam sub sistens, an n̄?

Hanc q^{nem} satis enucleatā inuenies in nrā Met^{ca} pi 2° Cap. Ubi pbabimus ōēs fōas subi̅ates heri partiales subsistas. n tract. 1°

Quæstio 3^a.

Vtr āiæ intlīvæ a Deo creentr, an n̄?

Qto 1^a. Vtr āiæ roāles pducantr in seminis. Rp neg^e 1° q^a āiæ ra-tionales sūt extra sbm̄ pōē actiua corporeā: sd pōā seminalis ēq̄ litas corporea: G^o intentū. 2° āiæ roāles generanat sine māa: G^o n̄ causantr ab illa: G^o nec pducuntr in seminis ex illius potestate.

Qta 2^a. Vtr āiæ roāles creentr: ab Angelis sd a Deo Rp affirm Pbt 1^a pars q^a āiæ roāles n̄ generanti: G^o creantr, nulla n̄ datr fōā subiātis q^ē n̄ generetr l, creetr. 2^a pars pbt q^a cīā 2do inihilo nīl pducitr cū id arguat uirtutē infinitam: sd creatio ē pductio ex nīlo: G^o n̄ ab Angelis: sd a Deo fiet.

Qta 3^a. Vtr āiæ roāles fuerint creatā, ante corpora. Rp neg^e Ita docet fides creantr n. āiæ in eod instanti in quo corporibus infundentr. Pbt q^a formis natē ē corporibus uniri: sd prius tribuitr qd ē natē, qm qd ē pter nām: G^o fōā roāles n̄ fuerunt creatā prius qm unitā corporibus. 2°. āia debuit cre-ari in eo statu in q obtinet suam ppriam pfectionē: sd hanc obtinet dum ē corpori copulata, ad qd hēt natem inclinationem: G^o ante corpus n̄ debuit creari. 3° q^a alioqn āiæ ēent otiosæ nec dici pōt illas in eo statu acquirere sciās q^a alioq n̄ taro

labore eas acquirerit postquam corporibus coniunctæ ex communitione cum propriis corporibus detrimentum capere non possint. Tandem quod animæ non fuerint introductæ in corpora in pœnam peccatorum constat ex eo quod peccatum per hominem ut testatur D. Paulus, et non per animam intravit in mundum.

Unde colliges 1° præter passivam materiæ 1æ ad recipiendam animam rationalem requiri in natura (quatenus natura dicitur ut Autore naturæ comprehendit) potentiam activam quæ animam producat et in natura necessarium 2am potentiam activam ad uniendam animam, nempe potentiam generativam parentum.

Colliges 2° quod anima rationalis non producatur a generante provenire non a generantis imperfectione, sed ex animæ excellentia.

Colliges 3°. tunc solum agens quod ultimo disponit ad aliquam formam, habere virtutem ad illam producendam, cum talis forma est ejusdem hujus ordinis cum dispositionibus, quod tamen non est rationalis, quæ est ordinis spiritualis, cum illius dispositiones sint ordinis naturalis.

Quæstio 4a.

Quo nam puncto temporis videatur anima rationalis in corpus infundi?

Respondeo in quamvis materia hanc est omnibus dispositionibus præparata. Est autem præparata ad animam masculi quadragesimo die: ad animam feminæ 80 die. Quod anima rationalis non statim a principio materiam fœtus informet supponit decretum Sacrorum Canonum cum ait non committi homicidium ab eo qui fœtum in utero interficit ante infusionem animæ rationalis.

Non ita asserendum de materia qua Christi anima fuit recepta, hæc enim Spiritus Sancti ope in eodem instanti fuit perfecte præparata, et informata.

Quæstio 5a.

Omnes animæ intellectivæ naturæ dignitate pares sint?

Omnes esse ejusdem perfectionis specificæ nemo dubitat. Quæ enim sint

pares

pares in perfectione individuali? R. aff. quia ex eo non sunt pares quia sunt inaequales in operando alias perfectius operaditi: id haec ratio nulla est: ergo sunt pares. Min. probatur exemplo quia idem homo nunc promptior, nunc hebetior fit in intelligendo et tamen habet eandem animam: ergo etc. Deinde haec inaequalitas non arguit perfectionem diversam in potentia: ergo nec in anima probatur antecedens quia potentia videndi Lyncei, et Socratis sunt ejusdem perfectionis, et tamen potentia illius perspicatior est: ergo intentum.

Colliges hinc 1° maiorem perfectionem in operibus provenire ex maiori perfectione organorum.

Colliges 2°. quamlibet animam respicere determinate certum corpus, et certas dispositiones non per se sed per accidens quatenus scilicet respicit materiam cui accidunt dispositiones.

Colliges ultimo animam rationalem non esse contrahibilem per diversas inaequalis perfectionis quia scilicet omnes animae sunt pares in perfectione individuali.

Opposita sententia de inaequalitate animarum in perfectione individuali indicatur a Cursu probabilis et merito ut ostendemus in Met. tract. 1° quaest. cap.

Quaestio 6ª.

Sit ne anima intellectiva vera hominis forma, an non?

Quaeritur 1°. Utrum anima sit propria forma corporis? R. aff. 1° quia est principium operum. 2° quia constituit hominem in tali specie: ergo est propria forma illius. Unde non est ut eques in equo, nec ut nauta in navi.

Quaeritur 2°. Utrum anima rationalis et quoad gradum intelligendi sit propria forma corporis? R. aff. quia hujus principium est ratiocinari: ergo anima quatenus rationalis et secundum gradum intelligendi est propria forma hominis. Quae resolutio est de fide, et ratione naturali probatur. Coniungitur vero anima corpori propter bonum substantiale totius, et propter operationes aliquas ipsius animae.

Quæstio 7.ᵃ

Utrum aiæ rõales ad numerũ hominũ multiplicentur?

Ad quemlibet hoim̃ here suam aiam̃. Est de fide, et pbr̃ q.ᵃ si Unica eẽt aïa, et unicus intellus, in quem phantasiæ singulorũ hominũ speĩs intelligibiles emitterent, ut intellus con ceptus eliceret, sequereť 1.º hoĩs positos ubi ñ eẽt illa aïa, ñ eẽ intellecturos; imo nec ubi illa eẽt, quẽadmodũ ex eo, qd paries suã speĩm in oculũ mittat, ñ dr̃ videre: Ergo nec hõ ex eo, qd in intellũ separatũ emitteret speĩs intelligibiles, diceret intelligere. 2.º sequereť intellectiões ñ eẽ actiões immanentes. Argã in oppũm nullius momenti sunt.

Quæstio 8.ᵃ

Sint ne oẽs aiæ divisibiles an ñ?

Hanc q.ᵉᵐ discussam invenies in nostra Met.ᵃ tract. 1. q.ᵉ cap.

Quæstio 9.ᵃ

Sit ne tota aiæ in toto corpore tota et in qlibet eius pẽ?

Dm̃ 1.º aia tam divisibilis, qm indivisibilis informat qmlibet pem̃ cor poris, q.ᵃ alioq singulæ pẽs corporis ñ viverent. Dm̃ 2.º aïa rõalis ñ ẽ in qli bet pẽ corporis 1.ᵐ poẽs malis, q.ᵃ ñ in oĩbus hẽt organa requisita; 2.º qli bet pẽ corporis 2.ᵐ poẽs malis, q.ᵃ ñ in oĩbus hẽt organa requisita; 3.º poẽs immates, ẽ in qlibet pẽ, q.ᵃ hæ inhærent in ipsa aïa. Dr̃ tollis poẽs immates, cõdivi p̃ imanatiões immanentes, poẽs u.º males p̃ resul tatiões transeuntes, q.ᵃ ĩs recipiuntr̃ in mã.

Dm̃ 3.º aïa divisibilis 1.ᵐ ipsam ñ ẽ tota in qlibet pẽ corporis, sed pars in pẽ, et

tota

tota in toto. tti. q^a pars pendet a pe, et tota a tota mia e cujus poa educitr. Colliges 2°. Caput hoīs n̄ ee hoīm, q. in Capite sit tota aīa, q ibi n̄ e totu corpus.
Dm 4°. aīa indivisibilis s^m essiam e tota in qlibet pe corporis, tti, q. qlibet pars corporis dt vivere: g^o in statu aīa: n̄ pe cu aīa roatis p̄sq care at: g^o tota. §§ Vn colliges r indivisibile substate pot respondere divisibili, ut aīa mā, q^a aīa hēt virtualem extēssionē.

§ Colligs 3°. aīam indivisibilē n̄ dici totā moveri i manu, et quiescere i pede. tts. q^a n̄ accipit denominationem ab illo in q n̄ e tota et totalr cu g^o n̄ sit totalr in manu, q^a et e in pede n̄ dr moveri qndo manus movetr.

Caput. 2^m.

Quæstio. Unica.

Recte ne tradita sit posterior aīæ defīo, et an p eam prior demonstretr.

Ota 1^a q nam sit 2^a aīæ defīo: Rs aīa e id q vivimus, sentimus, loco movemur, et intelligimus. Q, e prium vitæ intrnu rei, Vn excluditur deus, qui e prium internu constituens. Deliq particulæ n̄ sunt conjunctæ accipiendæ, alioq tota aīa roatis defineretr, id p distributionē ac si diceretr, aīa e id q vivimus aut et sentimus aut et loco movemur, aut et intelligimus: Vn̄ ois aīa comphenditr, e uo aīas id quidimus q^a id qd vivit composita e.

Ota 2^a. D hæc defīo demonstretr p aliam traditam hoc libro. Cap. 1°. q 2°. tt. Rs affe si in hoe, id, sit et principium opatiom q^a prius e aīam ee actu corporis qm prium opationu: g^o intelltu: Rs et affe si hæc defīo intelligatr tradita p ipsas opoes q^a 1^a continet ipsam aīam q e prium talium opoum q tamq e prium poars a qq tales opoes eliciuntur.

Rs 3° si hæc defīo intelligatr tradita p opoes q tenus hæ sunt id fina tts aīæ n̄ poterit demonstrare a priori p 1^am q^a cā n̄ demonstratr a priori p effectu.

Caput 3^m.

Quæstio 1^a.

Recte ne tripartita aiarum varietas assignetur an non?

R. aff. quia n. aia vel primum intendatur, et sic est vivendi: vel est et operativa per spes, quia vel materiis sint majores quod abstrahunt quam res cujus spes sunt, et sic est aliis sentitivum: vel operatur per spes spirituales, et sic est hois: ergo recte dividitur aia in vegetativam, sensitivam et rationalem, quarum duæ priores sunt genera, ultima spes infima.

Quæstio 2^a.

Sint ne potentiarum genera quinque vivendi 4^or.

Qta 1^a: utrum sint quinque vivendium genera? R. aff. probatur ex dictis. Vel n. operatio est coniuncta aiæ vel non. In coniunctam agit pota vegetativa, ut patet in alimenti mutatione et concoctione. In separatam fiunt cæteræ potæ, et hæ vel recipiendo imaginationem, vel non recipiendo imaginem corpoream et sic constituunt potam sensitivam vel spiritualem et constituunt potam intellectivam; si non recipiunt tendunt vel tanquam in finem vel tanquam in terminum motus. Si 1^m est pota appetitiva. Si 2^m est pota motiva. Ergo quinque dantur genera potentiarum vel vegetandi, sentiendi, loco movendi, appetendi, intelligendi. Nec appetitus intellectivus et sensitivus constituunt duo genera quia voluntas tendit sub ratione finis absoluti, et sensus tendunt sub ratione generica et ideo constituunt diversa genera potentiarum.

Qta 2^a. Utrum vivendi genera sint 4^or? R. neg. probatur quod licet sint genera vivendi, quot sunt potentiæ subiectis diversa, id tamen sunt tres ut

dixerim

diximus supra q.e 1.a Go et virtutia ingenere tria sunt. Si tamen loquimur de vita accidentali, asserendum est 4or esse genera viventium, quae 4or sunt vitae accidentalis modi. 1um genus constituet potentia vegetativa. 2um sensitiva; 3um motiva; 4um intellectiva quae reliquis potentiis ad hos pertinent..

Quæstio .3a.

Utrum potentiæ animæ ab eius essentia manent?

R. aff. est n. anima suarum potentiarum immaterialium causa finalis, materialis et efficiens instrumentaria tamen, quia principalis efficiens est generans, quod venit animae potentias tribuere in 1o generationis instanti: unde sequitur quod producto potentia ab anima consentiente.

Colliges 1o. non esse incommodum idem agere, et pati secundum se, si id, quod repatitur non sit agens principale, et actio non sit proprie actio, sed emanatio ut est illa, qua anima producit suas potentias.

Colliges 2o. animam separatam habere adhuc suas potentias spirituales. Non vero corporeas, nisi virtute, quam non habet sibi connaturalem, sed tantum ad illas producendas.

Quæstio .4a.

Utrum animæ potentiæ re ipsa ab ea differant, an non?

R. dixi 1o. quia anima ex se est indifferens ad multas operationes: ergo debet determinari per aliquid a se realiter distinctum atque determinari per potentias: ergo hae realiter distinguuntur ab anima. 2o. quia alioquin haberet anima substantia immaterialem principium suarum operationum quam substantiam. 3o. tibi a simili ex potentiis elementorum, distinguuntur n. ut calor ab igne ergo etiam.

Unde notabis 1o. esse scientiam potentiam passivam, quod habet materia prima non arguere perfectionem: esse vero potentiam activam accidentalem quod habet calor arguere perfectionem creaturae non concedendam.

2o. producere substantiam ut instrumentum esse non substantiae, sed accidentis, ut diximus in Physicis.

Quæstio 5a.
Distinguuntur ne potentiæ per actus, et objecta, an non?

R. distingui quæ ad actus, et objecta referuntur et per ordinem ad illa essentiam habent. nomine (objecti) intelligitur formale. V.g. visibilitas circa potentiam videndi, seu potius lucidum coloratum formaliter est sub visibilitate quod sub intelligibilitate est objectum intellectus.

Hinc notabis omnes actus intellectus esse unius speciei, si attendamus ad objectum formale sub quo (quod similiter dicendum de aliis potentiis, quæ sunt speciei infimæ): si vero attendamus ad rationes formales per se, tunc non sunt omnes ejusdem speciei.

Jam vero unica est formalem rationem objecti deprehendi ex modo, quo objectum mutat potentiam. Unde quia intellectus mutatur unico modo, nempe per species intelligibiles, datur unus in specie humana.

Caput. 4m.
Quæstio unica
Utrum potentiæ vegetatricis animæ inter se realiter differant?

R. neque potentiæ vegetatricis animæ sunt tres. 1 nutritiva augmentativa generativa. Priores duæ non distinguuntur realiter, quia earum actus sunt subordinati, nam non datur nova substantia sine nova quantitate, et ad actus subordinatos sufficit unica potentia. 2a et 3a potentia non distinguitur a totali: ergo nec potentia nutritiva a potentia [illegible] nutritio et generatio partialis fit non distinguuntur: ideo generatio non distinguitur a totali. Ergo nec potentia nutritiva a potentia generativa. Deinde potentia augmentativa non distinguitur augmentativa a generativa in ... constitutivum, ex his quæ diximus in libris de generatione. Cap. 6.

Caput 5m 6m.

Quæstio Unica 1a.

V[trum] pōa passiva sit t[ant]ū sēsus, an etiam activa?

Omnis sensus externus pōa passiva ē, et activa sit. Passiva qdē ē prut recipit spēs ab obōo, et prut recipit in se actum quem tali spē impressus edit. Activa q[uo]q[ue] talem elicit actū, q[ui]a si sensio fieret [ab] obōo, n[on] eēt actio immanens, nec vitalis, cū n[on] reciperetr in eodē p[rinci]pio, nec ab interno egrederetr.

Nec eē pōt ab aīa, et spē sine pōa aliq[ua] nobiliores eēt pōæ aīæ vegetativæ, q[uæ] agunt, q[ua]m pōæ aīæ sensitivæ, si hæ t[ant]ū reciperent, et n[on] agerent, nec diceretr oculus videre, auris audire. Q[uo]re Aristes has pōas passivas appellavit p[er] ordinem ad obōū, a q[u]o patiunt[ur], et in q[uo] n[on] agunt, ut agunt pōæ aīæ vegetativæ in sua obōa. Q[ua]ndo v[er]o dixit pōas activas ē p[ri]ncipium transmutandi aliud, loq[ue]batr de pōis activis transeuntes.

Quæstio 2a.

V[trum] spēs aliq[ua]e sēsibus ad opōes obeundas imprimātr.

Dr affive 1o q[ui]a n[on] dabitr p[ro]ut obōm detrīct poām cu[m] tn[m] p[ro] ipsū n[on] pōit detriāre s[ive] q[uan]do sæpe remotū. Et aliq[ui] obōm videretr in tenebris, et longissime posita q[ui]a lux ... requirit, ut colores emittant spēs, et p[ro]pinq[ui]tas, ut spēs p[er]venire queant. Confirmatr q[ui]a aliq[ui] n[on] posset oculus se videre in speculo.

Spēs hæ n[on] p[er]cipiuntr q[ui]a sunt signa formalia: sunt similes obōis in eē intentionali: sunt divisibiles, q[ui]a inhærēt in subiecto extenso nempe pōis corporeis: Concurrunt cu[m] his pōis

actiue, ut calor cu igne q tota actiuitas n sit ab illis pot. n. pōa ead spē informata elicere intēsiore spēm exp̄ssam. Ergo qa concurrunt cu pōis illas constituendo in actu 1o, ad actus 2os, ad spēs exp̄ssas concurrunt actiue.

exp̄ssas

Concurrūt et obiecta externa. qa determināt pōam ad spēm actus. et p̄stat pōd unionē cu obiecto: et qa p̄rius ē pōam intēsionati cu obiecto uniri qm in illud tēdere, prius spēs ē cā formalis qm effa.

Similis ē discursus de spē intelligibili: et de Angelis et de deo qtenus spēi uicem subeunt nec ē inconueniens qd Angelus sit immediatu principium qndo concurrit ut obiectum ad aliqm cognitionem: ūt uo si concurreret ut pōa.

Quæstio. 3a.

Vtrum p divinam pōam aliq noa abstractiva in externis sēsibus dari queat?

* Hanc qm inuenies in nostra Met. tract. 2. de Variis cognition. generibus. q. c. cap.

Quæstio. 4a.

Sint ne qnq sēsibilia comvnia?

Resp. affe. Nempe motus, qes, Numerus, Magnitudo, figura. Est autem sensibile coe qd p̄cipitur aliqs sensibus et n tm uno. qndo dicimus Motu ē sensibile coe n intelligimus motu qsi formalr sumptus, includit p̄tes p̄teritas et futuras, sic.n. n a sensu sd ab intellectu p̄cipitur. qes uo catenus p̄cipitur qtenus n p̄cipitur motus. Numerus uo qtenus res q numerari possunt p̄cipiuntur.

Visibile

Quæstio 5a.

Vtrum sensibile cōe propria specie seciterio imprimat?

Rsp. non emittere propriam speciem, sed modificare speciem sensibilis proprij. Vnde alter lucidum coloratum emittit speciem si sit quadratum alter si sit rotundum. Probatur 1o quia nullum sensibile cōe ex quibus numeratis habet efficientiam. 2o quia lucidum coloratum quadratum sufficienter determinat speciem lucidi colorati: ergo non emittit aliam, quam quadratum.

Quæstio 6a.

Vtrum in sensu circa propriam sensibile error accedat, annon?

Sensibile alicuius sensus sumitur 1mo rationem communem. V.g. album quod coloratum, vel sub rōe specifica quod album. Rsp. igitur sensus nunquam errat circa proprium sensibile priori mō sumptum, quia aliter tenderet in obiectum non suum quod implicat. Potest tamen errare circa obiectum 2o mō sumptum, patet experientia quod apprehenditur aliquid ut nigrum cum sit album. Id hoc contingit ob impedimenta. Argumenta opposita nihil valent.

Caput 7m.

Quæstio 1a.

Vtrum recte Aristoteles perspicuum, et colorem definierit?

Perspicuum mēdio, quod non per se, sed alio lumine visibile. Itaque hic non comprehendit perspicuum terminatum, i. quod ob sui densitatem visum

triat, ut stella nec item oia perspicua in terra, id ea tn quae ex se lucem n habent, qualia sunt aq, aer, crystallus, vitru, etc. Non uo ignis debet uo perspicuum ee visibile sm se totu, alioq et calor diceretur perspicuum quale tn n dr, qa n videtur nisi in ultima superficie.

Color e qd movet actu perspicuum seu colore e terius perspicui in corpore terrato. Non habet color vim ad faciendu perspicuum actu qm vim habet sol, et reliq astra. Color q sit intrinsecus in corpore tn n ur, nisi in sola superficie. Vn bestiola, q unx inclusa in succino ad externa superficiem apparet.

Quaestio 2a.

Nu cat coloris, et lucis na sit?

Est nam coloris apparentis (qlis ur in Iride) et lucis, ee eand, qa ille color nihil e aliud qm lux tatr reflexa. At color verq e qlitas dista realr a luce. Pbr qa color verus habet cotrariu, et corrumpitur p alterationem, id lux nec habet cotrarium, nec corrumpitur p alteroem: ergo intentu.

Quaestio 3a.

Qd nam sit coloris ort, et origo.

Apparentes et reales conveniunt in eo, qd sint entia realia immutantia visum. Differunt qa color apparens n resultat ex complicatione 4or qualitatu. Verus aut max. duo sunt colores extremi candor, et nigror, ille e perfectior qa mag accedit ad lucem, definitr disgregativus visus. Est autem disgregativus, q dissipat spiritus visoreos, q ad pupillam e cerebro confluunt id uo prestat candor qa roe lucis, in q coniungitr, corrumpitr aliquid coloris, q hos spiritus dissipat. Nigredo est congregativus visus, ob cotrariam roem. Multi sunt colores medij; et multis noibq a'to 2o nominantr.

Qo 4a

Quæstio. 4a.

V lumē rōe medij, l obti tm̄, l et rōe utriusq quoad unionē rigratur?

Rs requiri rōem utriusq: rōe medij, q̄a aliōq n̄ perveniret sp̄es ad oculū. Rōe obti, q̄a ipsa lux, sit cū colore sp̄em p̄ducit, cum .n. lux sit nobilior colore n̄ p̄ōt ēē dispositio requisita à colore, ut ille sp̄em p̄ducat: ḡo d̄bt ēē p̄c̄a p̄ducens sp̄em.

Quæstio. 5a.

V visio fiat emissis ab oculo radiis an receptis ab obtō imaginibq?

Rs fieri receptis ab obto imaginibq. Pbr̄, q̄a radij visioni ab oculo in obtm̄ tendentes, et ab obtō in oculū reflexi sunt impossibiles: ḡo visio n̄ emissis fit ab oculo radijs: ḡo fit receptis ab obto imaginibq. Ant̄s pbr̄ q̄a impossibile apparet q̄d radij, luis oculorū perveniunt ad stellas. Cj. et mag impossibile apparet, q̄d hi radij ab stellis reflectanti ad oculos, cū nec radij solis à terra usq ad cœlū reflectantur. Pbr̄ 2o q̄a aliōq tolleretur discrimen inter p̄ōias cognoscētes et appetētes, si ille sine imaginibq tenderent in sua obta.

Notandū 1o q̄mlibet p̄em obti imprimere in q̄mvis p̄ortem medij similitudinem sui. Pbr̄ q̄a q̄uis pars ē agens nāle et n̄ liberū ad sui imaginē p̄ducendam, indiferens q̄ adagēdū in q̄mlibet medij actu elustrati p̄em, ad q̄m linea recta duci p̄ōt. Un̄ singuli obti p̄ēs, et ōēs obti p̄ēs incandme-

dij p(er) om(n)em imagines suas mittu(n)t; q(ui)a si in diversis medij p(arti)b(us) essent diversæ sp(eci)es a diversis p(arti)b(us) obiecti emissæ n(on) p(osse)t ob(iectu)m. Vg. mittere sui altitudine(m) in parvum spatium.

2o. dist(inct)as sp(eci)es ejusd(em) obiecti n(on) producere dist(inct)as sui similitudines in eand(em) p(arte)m medij, ing(ressu) videnti, sed una(m), q(uæ) p(er)fectior e(st), q(ua)m si ab una t(antu)m p(ar)te obiecti emitteretur. q(uia) una sp(eci)es cu(m) a singulis obiecti p(arti)b(us) tanq(ua)m a partialib(us) agentib(us) suum e(ss)e accipiat, singulas obiecti p(ar)tes repræsentat. Vn(de) g(e)n(er)alis sumit e(ss)e a p(ar)te. B. repræsentat p(arte)m. B. g(e)n(er)alis a p(ar)te (repræsentat p(arte)m) etc. Obiecti q(uia) alioq(ui)n cu(m) infinitæ sint obiecti p(ar)tes, infinitas sui sp(eci)es emitterent in mediu(m).

Hinc colliges 1o. in pupillis e(ss)e aliq(uo)d lucis n(on) t(ame)n sufficere ad vision(em), nisi in aliq(ui)b(us) a(nima)lib(us), q(uæ) oculos luce obiecti eluminant, ut feles et alia, q(uæ) noctu venantur. 2o. nebulam p(ro)x(im)am oculis n(on) videri ut remotam, q(ui)a ead(em) lux a(nte) oculos facit illam mag(is) diaphana(m). 3o. obiectu(m) in tenebris n(on) emittere sp(eci)es, q(ui)a deficit nempe lux.

Quæstio. 6a.

An oculorum ₒpositio ad visione(m) obeunda(m) accomodata sit necne?

R(espondeo) aff(irmative). p(ate)t ex singul(ar)i artificio, q(uo) oculorum fabrica facta e(st) tot musculis, tunicis, humorib(us), ut videre e(st) ex (ana)to(mia). Aspectus aliis e(st) nobilior sensib(us). 1o. q(ui)a utitur sp(eci)eb(us) tenuiorib(us). 2o. q(ui)a vis activa e(st) mome(n)tanea. 3o. q(ui)a elongiori intervallo rem attingit. 4o. q(ui)a p(ler)a p(er)cipit, et mag(is) inservit ad sci(enti)as. Sunt oculi in p(ar)te altiori ut speculatores: sunt rotundi, ut velocius huc illuc moveantur.

Quæstio. 7a.

V(trum) visio fiat in humore crystalino?

Tres sunt in oculis humores, intimus d(icitu)r crystalinus. 2us vitreus.

aqueus. Rs igitur affirmative quia si visio fieret in congressu nervorum opticorum sequeretur illos, qui nervos hos conjunctos non habent omnia geminata videre. 2° quia oculo laeso statim laeditur visus. Ergo signum est quod in oculo sit virtus videndi.

Notabis 1° lumen quod humor crystallinus accipit ab aere non impedire visionem, imo iuvare, quia lux ita est obiectum visus, ut sit et medium videndi. 2° aliquando posse oculum apertum et obiectum praesens esse et non dari visionem quia potentia non est attenta, et applicata ut visionem eliciat.

Quaestio 8a.

Utrum in speculo imago videatur, an non?

Rs non videri 1° quia imago non est color nec lux. 2° quia species visualis totum id repraesentat: id in nulla parte speculi invenitur caput, in alia pes: Ergo quod videtur non est species. Utrum ergo in speculo obiectum illi oppositum, a quo obiecto emittitur species in speculum quae reflexae oculos pertingit, et facit ut eliciant visionem, qua videtur res ubi est per speciem, repercussam quae concurrit ad visionem expressam.

Quaestio 9a.

Utrum ii, qui aquarum inspectatores vulgo dicuntur, re vera sub terris aquas videant?

Rs affirmative non quod ob perspicacitatem, sed ob aliquam qualitatem animae tributam, oculorum retiniones species ab aquis sub terris posita intra terram in meridie. Hoc experientia ostendit. Nec hoc quam meridie omnia intueretur. Et nostra aetate cujus quidam Brigantina urbis noctu adeo acute videbat, ut minutissima quaeque distingueret.

Caput 8m.

Quæstio 1a.

Quid nam sonus, quæ eius causa effectrix sit?

Sonus non est ipse motus corporum sese collidentium, quia corpus est sensibile commune, sonus particulare, nempe potentiae audiendi. 2o quia sonus pervenit ad eam per medium aeris, licet aqua ad aquam non pervenit motus. 3o Sonus est qualitas, non vero motus. Verum generatio soni non est ipsa motium corporum sese impetentium, quia istius motionis terminus est ubi, et non sonus. Sequitur tamen hanc motionem sonatio, quae est soni generatio, non quidem immediate, quia statim quam dicta sonatio datur fractio aeris inter medij inter corpora sese collidentia, et hinc est, ut ubi maior fuerit aeris fractio (ut est inter corpora ænea) maior sit sonus.

Non est inficiandum et fractione aquæ sonum fieri, sed minorem. Ratio est quia et inter aquam et aliud corpus potest esse aliquis aeris fractio. Non opus est ut ubi sonus pervenit, perveniat motus aeris, rumpens aerem. Alioqui in loco clauso undique non posset sonus audiri.

Verum colliges sonum non ex eo non pervenire ad aures in momento, quod sit motus, sed quia species audibiles magis materiales sunt, quam imagines colorum.

Colliges 2o. Ventus contrarius impedit sonum, non quod impediat motum, sed quod impedit aerem per quem sonus debebat ad aures pervenire.

Quæstio 2a.

Quod nam soni subiectum sit, quid medium.

Sonus non in corporibus sese collidentibus, sed in medio inhæret, quia non habet esse fixum, et stabile, ut aliæ qualitates, quæ in proprijs subiectis, et sub quo? inhærent

inhærent, Medium u° per q sonus inhæret ē aer, l' aqua.

Rogabis q pacto sonus ad auditum perueniat? Rx a re a q̄ie in q. 1mo sonus recipitur continuo emitti spēs, qq mediantibus sonus auditur. Pbi qa sic cætera sensibilia ad sensus perueniunt. Pbi 2o qa si in aliq̄ parte medii spēs n̄ producerentur in illa sonus n̄ audiretur, qo in 2a p̄te in q sonus recipitur, illius spēs producitur. 3o qa si ab illa p̄te spēs n̄ ueniret, neresitemq, vn sonus exiret.

Non ē tn̄ negandum sonum 1m ee reale p aliqd spatium multiplicari ut calor multiplicatur. n' tn̄ p totum in q audiatur nec (qd hinc tn̄ p auditu) breuissime q̄m longissime se explicet. Spargitur sonus n' tm̄ in rectum, sd in orbem, alioq undiq n' audiretur. Echo fit reflexione specierum, aliqndo n' fit Vbi n' peruenit sonus s m ee reale, nec motus aeris.

Hinc colliges 1o. latius patere medium uisus q̄m auditus. Vn p p̄ta corpora spēs illius, q̄m istius meare possunt.

Colliges 2o. spēs soni n' mitti ad talpas sub terris p ipsam terram sd p aerem poris terræ inclusum.

Colliges 3o. et p igne posse transire spēs soni, Vn et ignis dici potest medium in q inhæreat sonus.

Colliges 4o. beatis concedendum aerem, ut possint loq, sonumq facere.

Quæstio 3a.

Quo pacto vox formetur, et quæ eius na sit.

Instra uocis qnq sunt, uidelicet pulmones: thoracis et inter costales musculi: aspera arteria: larynx: Gargareo. Pulmones aerem accipiunt: musculi aerem diuerberant: arteria aspera ē uia q egreditur, larynx ē caput istius uenæ q̄m contegit membrana oblonga, nec qd cibi. nec potus illuc cadat. Gargareo seu gurgulio ē caruncula rotunda in extremo palato dependens, sub q epiglottis.

Vox sic definitur Vox ē ictus aeris respirationi abstracti, p ab aia in pulmonibus existente cu qdam imaginatione